

13. Temnaia, O.V. (2004), «Sviatoe oko dnia...»: Soliarnaia simvolika v tvorchestve M. Voloshina, Visnyk Zaporizkoho derzhavnoho unIversitetu : Zb. nauk. statei. Filolohichni nauky. – Zaporizhzhya: ZDU, no. 4, pp. 144–148.
14. Temnaia, O.V. (2005), Zemlia kak «pervoelement» simvolicheskoi kartiny mira M. Voloshina, Literaturoznavchi obrii: pratsi molodykh uchenykh, Iss. 7, K. : Institut Iiteraturi im. T.H. Shevchenka NAN Ukraini, pp. 147–151.
15. Temnaia, O.V. (2005), Nebesnaia misteriiia M. Voloshina, Kultura narodov Prichernomoria. Nauchnyi zhurnal. – Simferopol, no. 69, pp. 77–80.
16. Hanzen-Lyove, A. (2003), Russkii simvolizm. Sistema poeticheskikh motivov. Mifopoeticheskii simvolizm. Kosmicheskaia simvolika, SPb. : Akademicheskii proekt.
17. Eliade, M. (1999), Ocherki sravnitel'nogo religiiivedeniia, M. : Ladomir.

УДК 821.161.2

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ТА ФУТУРИЗМ: ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОДНОГО РОМАНУ

Томбулатова І.І., викладач

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова,
Французький Бульвар, 24/26, м. Одеса, Україна
galanthus@ukr.net*

У статті здійснено спробу інтерпретації роману Й. Козленка «Танжер». При аналізі роману увага приділялася фактам, які репрезентують вплив творчості українських футуристів початку ХХ століття на сучасний текст. Результати такого роду інтеракції прослідковано в статті.

Ключові слова: футуризм, авангард, модернізм, постмодернізм, інтерпретація.

СОВРЕМЕННАЯ УКРАИНСКАЯ ЛИТЕРАТУРА И ФУТУРИЗМ: ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ОДНОГО РОМАНА

Томбулатова И.И.

*Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова,
Французский Бульвар, 24/26, г. Одесса, Украина*

В статье совершена попытка интерпретации романа Й. Козленко «Танжер». При анализе романа основное внимание уделялось факторам, которые демонстрируют влияние творчества украинских футуристов начала ХХ века на современный текст. В статье представлены результаты такой интеракции.

Ключевые слова: футуризм, авангард, модернизм, постмодернизм, интерпретация.

UKRAINIAN CONTEMPORARY LITERATURE AND FUTURISM: THE INTERPRETATION OF ONE NOVEL

Tombulatova I.I.

*Odessa I.I. Mechnikov National University
French boulevard, 24/26, Odessa, Ukraine*

This study traces the interaction between different literary epochs in Ukrainian literature. It indicates the features of Ukrainian futurism, which have reflected in Ukrainian contemporary literature.

The analysis is based on the range of recently published (2006–2013) theoretical works on Ukrainian futurism and general Vocabulary-guide in literary studies to make the main terms clear. The interpretation traces the texts by Ukrainian futurists (manifests, poetry, prose) and the text of the novel “Tanzher” written by a contemporary author J. Kozlenko.

The study states that the interpretation of the contemporary novel “Tanzher” by J. Kozlenko discovers the range of the features which indicate the influence of the literary works of Ukrainian futurists on the text written at the beginning of the XXIth century. Principally concludes the following: among such features there are: formal and content-related. Formal are: the changing of the printing type (words and sentences in italics), absence of punctuation, using futuristic features of the “ladder”-poetry. Content-related are: the aesthetics

of the 1920-ies, combining poetry and prose, using editing technique as a principle method of constructing the text, depicting erotic scenes, the influence of Oriental art. Case study shows how do these features work in the contemporary text.

This study provides the context for further development of considering either the specific features of the other literary influences in the novel “Tanzher” by J. Kozlenko or the context for further analysis of the futurism influence on Ukrainian contemporary literature, including critics (articles, manifests), poetry and prose. Such interpretation is quite universal and can be applied to different literature epochs to study the interaction between them.

Key words: futurism, avant-garde, modernism, postmodernism, interpretation.

Часто дослідники літератури вдаються до спроб прослідкувати взаємозв'язки та взаємовпливи між різними літературними течіями, констатувати діалог між літературами різних епох, віднайти причинно-наслідкові зв'язки виникнення того чи іншого літературного феномену.

Говорячи про літературу сучасну, літературознавці так чи інакше звертаються до естетики модернізму, оскільки постмодерна література характеризується “критичним переглядом класичної літератури (романтизм, реалізм, модернізм та ін.), філософії (позитивізм, психоаналіз, структуралізм тощо), внаслідок чого проголошувався розпад індивіда як центра системи уявлень та репрезентацій” [3, с. 551]. Крім того, важливою є теза щодо того, що “прихильники постмодернізму наголошують, що сучасний митець, на відміну від митців минулих епох, має справу не з чистим матеріалом, а з адаптованим культурою, тому його твір, позбавлений первісної свіжості, видається осереддям інтертекстуальності, спалахами аллюзій на інші твори, нанизуванням цитат, своєрідним центоном, колажем, свідомою компіляцією, стилізацією, самоіронією, пастирем» [3, с.551-552]. З іншого боку, що стосується української літератури першої третини ХХ століття, то маємо ряд авторів, імена яких стали відомими загалу тільки наприкінці ХХ століття. То чи можемо говорити про те, що вони вплинули певним чином на літературу сучасну, якщо твори цих митців тільки-но нещодавно були опубліковані? До прикладу: чи мали вплив на українську сучасну літературу футуристи, дослідження творчості яких активізувалося в останні десятиліття (роботи О. Ільницького, М. Сулими, А. Білої та ін.) і чиї зібрання творів почали виходити вже у 2000-ні роки? Безумовно, мали, оскільки літературний авангард, до якого і належить творчість футуристів, є непересічним явищем в українській літературі й не може не привернути до себе увагу не тільки літературознавців та істориків літератури, але й інтелектуалів, серед яких є читачі і письменники, бо, зрештою, письменники – також читачі.

Звертаючись до проблеми актуальності мистецтва авангарду сьогодні, важливою видається думка І. Козленка, який наголошує на тому, що “Кіно у нас є авангардне, живопис є, скульптура є, література також: Михайль Семенко, Гео Шкурупій та інші. Словом, це те, про що я постійно говорю: Україна в 1920-ті рр., не маючи державності, створила більш ефективну та привабливу культуру, ніж багато країн, що були незалежними. Ні в якій Болгарії, Чехословаччині або Польщі не було такого авангарду. Так ось, зараз наша країна має в ньому необхідність більше, ніж у патріотичних фільмах. Нам потрібно показати Україну, вбудовану в урбаністичний ландшафт. Авангардне мистецтво саме про це” [1]. Звернувши увагу на цю думку, важко з нею не погодитись, але говорити про широкі впливи авангарду загалом і футуризму зокрема на сучасну українську літературу – це мета окремого, глибокого дослідження. Мета статті – показати на прикладі одного роману, що українське футуристичне мистецтво не залишилось осторонь і має свій вплив на літературу сьогодення, більше того, безумовно, й надалі впливатиме на літературний процес, оскільки викликає все більше зацікавлення і з боку дослідників, і з боку читачів.

Роман “Танжер” Й. Козленка (2006 р.) – цікавий приклад художнього твору, у якому автор апелює до різних течій, що існували в українській літературі на початку ХХ століття,

за посередництвом прямих цитувань, інтертекстуальності, гри та прямого занурення в естетику 20-х років. Так, автор не оминув і футуристичного впливу на свій роман, що демонструє ряд фактів, з якими може стикатися літературознавець або просто читач під час прочитання цього твору.

Перш за все, слід наголосити – автор не приховує, що ознайомлений із творчістю футуристів, і, більше того, що творчість цього літературного угруповання вплинула на нього і як на особистість, і як на письменника: “Формула мене: Попри ідеальну – але недосяжну – для будь-якої свідомості ситуацію тотожності власної біографії та бібліографії, оприлюднюю майже вичерпний список авторів, на перетинах ментальних впливів яких виникла моя власна свідомість (або хотіла б виникнути, поставши): Арто, Домонтович, Берроуз, Вірджинія Вулф, Свідзинський, Фолкнер, Каннінгем, Керуак, Генрі Міллор, Пінчон, Батай, Хвильовий, Бегбедер, Підмогильний, Ремарк, Турньє, Вельбек, Рідлі, Леся Українка, Буковські, Фіцджеральд, Ролан Барт, автори Нової Генерації (1927–1930)... ” [4]. Отже, маємо автора, який свідомо зізнається в тому, що український футуризм має вплив на його творчість. Тепер можемо розглянути, які конкретні риси футуризму є в тексті самого роману.

Власне, головним принципом, що об’єднує творчість футуристів й до якого вдається письменник у романі, – це принцип монтажу.

Так склалося, що найвідоміші представники українського футуризму (Михайль Семенко, Гео Шкурупій) були не тільки письменниками, але й встигли попрацювати в кіноіндустрії, що, безумовно, вплинуло на їхню творчість й навіть літературно-критичну діяльність. Так, якщо говорити про Гео Шкурупія, то він свого часу написав статті “Монтаж слова” та “Кінодійсність та кінокритика” [5], перша з яких є не що інше, як інструкція для послідовників футуристів щодо того, як саме необхідно “працювати” з текстом та які жанрові форми мають використовувати у своїй творчості представники нового мистецтва, тобто футуристи.

Сам митець неодноразово наголошував на необхідності використання монтажу в новому мистецтві, у новій літературі, що, треба визнати, реалізовував й у своїх творах. Особливо відчутно це у великій прозі Гео Шкурупія, де основним принципом побудови тексту і є монтаж. Іноді зустрічаються приклади, коли текст починає нагадувати сценарій для фільму з прописаними, пронумерованими кадрами й загальними або крупними планами (повість “Штаб смерти”) [5]. Менше з тим, можемо говорити й про монтаж у поезії футуристів, коли йдеться про послідовну фіксацію дійсності з частою зміною картинки, що притаманне футуристам.

У романі “Танжер” автор майстерно вмонтовує сценарій фільму, навколо якого відбуваються події, в основний сюжет. У тексті твору читач стикається з двома основними сюжетними лініями. Перша – та, що ознайомлює читача з основними подіями твору. Друга – лінія сюжету самого сценарію, над яким працює знімальна група фільму.

У цьому випадку можна говорити про монтаж не тільки як про зміну подій чи локацій, а й про перенесення читача до сюжету фільму, який безпосередньо впливає на те, що відбувається з персонажами в “їхньому” світі. Більше того, варто звернути увагу на те, що є певні моменти “перегукування” сюжетної лінії сценарію та основної сюжетної лінії, що стає певною ознакою гри автора з читачем. Тут доцільним буде нагадати й про те, що гра – прийом, який часто використовують у своїй творчості футуристи, хоча вони й проголошують себе ремісниками й закликають до прямої фіксації дійсності.

Окрім зазначеного, варто констатувати, що монтаж стає важливим елементом конструювання самого тексту “Танжера”. Це прослідковується в структурі роману й навіть у побудові подій у найменших структурних елементах твору (так, головний герой

“переноситься” з одного часу в інший або “губиться” у часі й просторі під час змінених станів свідомості, що збагачує текст вмонтованими в нього роздумами, спогадами, мріями головного героя, що іноді не корелюються з подіями, які з ним відбуваються, вириваючи його з основної сюжетної лінії).

Важливим є й те, що, якщо звернутися до сюжетної лінії сценарію фільму, про який йдеться в романі, то побачимо, що автор занурює нас у 1920-ті роки, в естетику того часу, вплив якого на роман саме і простежується.

Більше з тим, сценарій оповідає читачеві історію, у якій задіяні видатні українські митці того часу, що перебувають в Одесі (і насправді перебували в 1920-х роках), так з самого моменту появи сценарію в образах Михайля, Сашка й Юри легко впізнаються Семенко, Довженко та Яновський. Уже наприкінці твору автор не полишає читачеві жодних сумнівів, коли головний герой роману говорить про сценарій: “...його бачення історії Довженка і Яновського! Тобі б сподобалося: він робить їх живими людьми, молодими, завзятими, іноді сентиментальними...” [4]. Навіть на рівні персонажів автор вводить епізодично найвідомішого українського футуриста Михайля Семенка.

Неможливо говорити про футуризм і не згадати про те, що футуристи приділяли важливу увагу формальним виявам літературної творчості. Їхній поезії властива (часто) відсутність пунктуації або виділення цілих рядків прописними літерами. Автор “Танжера” на формальному рівні відтворює те, що в українській літературі стало відомим широкому загалу саме завдяки представникам футуризму – він також застосовує виділення певних частин тексту суто формально, за рахунок зміни шрифту. Так, майже на початку роману, коли головний герой вперше “випадає” з реальної дійсності, автор відображає це на письмі появою прописних літер: “Орест почув незрозумілий грюкіт, обернувся і побачив удалині

ВЕЛИЧЕЗНЕ ЛЮДСЬКЕ ВІЙСЬКО. ВОНО СУНУЛО БУЛЬВАРОМ, АЛЕ, СТРИМУВАНЕ ЯКОЮСЬ ФАНТАСТИЧНОЮ СИЛОЮ, НЕ РОЗЛИВАЛОСЯ ЗА ЙОГО МЕЖІ...” [4].

Надалі в тексті автор неодноразово звертається до цього ж прийому, наприклад, вводячи до тексту вірші або виділяючи окремі фрази “ЗНИЩИТИ”, “ХАОС ДУЖЧАЄ”, “ДОСИТЬ КРОВІ!”, “МИ ВЧАСНО ЗАПЛЮЩИЛИ ОЧІ”, “УСІ СХВАЛЬНО ПОХИТУЮТЬ ГОЛОВАМИ. ВОНИ В ДУПУ П’ЯНІ” [4], що мають зовсім різне функціональне забарвлення в тексті, від ремарки до цитування закликів. Прикметно, що в шостій частині “Тіло як тло” головний герой роману стає автором поезії в суто футуристичному стилі, яку також виділено прописними літерами. Так, у вірші відсутнє римування, він – фіксація дійсності з елементами вже згаданого раніше прийому монтажу:

“ПІД ОДЕСОЮ ТОСКНО.
ХОЛОДНО.
МЖИЧКА.
ПОЛЕ ПЕРЕТВОРЮЄТЬСЯ
НА БОЛОТО!
В НЬОМУ БОРСАЮТЬСЯ
БЕЗПОРАДНІ ЗУАВ ТА ГРЕК
- ЯКО МУХИ, ЩО ВТРАПИЛИ
В РОЗПЕЧЕНЕ ОЛОВО.
В ЧУЖИЙ МЕД” [4].

Якщо уважно простежити за формальним вираженням тексту цього вірша, то неможливо не помітити, що автор використовує впізнавані “сходінки”, які були популярними серед футуристів, а відомими стали завдяки поезії Маяковського, який використовував їх частіше за інших представників футуризму:

“ТЮТЮННИК НА ЛІВОМУ ФЛАНЗІ
 ВИЧАВЛЮЄ ВОРОГА
 ВГЛИБ
 ВГЛИБ
 ВГЛИБ
 ОСТАННЬОЇ П’ЯТКИ ЗЕМЛІ
 ЗИМНО
 ОН УЖЕ КОРАБЛІ.
 ПЛИГ!
 НАГАН...” [4].

Отже, тільки на прикладі одного вірша, який включено автором до основної сюжетної лінії, можемо простежити такі футуристичні риси, як використання зміненого шрифту, вкраплення форми “сходинок”, відсутність рими, монтаж. Окрім цього, поезія переривається окремими ремарками автора, що дають картину реальної дійсності, у якій головний герой перебуває, створюючи цей вірш, типу “Орест сидить у безлюднім порожнім контейнері, наче в розчахнутій стайні...” [4], що, своєю чергою, вмонтовується в тіло вірша. Монтаж присутній на всіх рівнях цього твору й у цьому випадку, безумовно, збагачує його важливими, промовистими деталями, які значно розширюють бачення й розуміння читачем тексту, оскільки такі деталі стосуються простору, часу, оточення головного героя, якщо говорити про вмонтовування певних ремарок у його роздуми й, своєю чергою, вмонтовування міркувань, спогадів або навіть потоку свідомості головного героя в основну сюжетну лінію, в потік подій, не залишаючи їх просто послідовністю певних актів, що відбуваються насправді, а надаючи їм цілком конкретного значення, якого вони набувають у житті головного героя, що не дає читачеві втратити концентрацію й насичує змонтований текст суб’єктивними відчуттями героїв, що, своєю чергою, вже відрізняє текст “Танжера” від футуристичних текстів, адже, якщо пригадати футуристичну прозу, то вона не йде далі фіксування подій, що, зокрема, проголошували самі футуристи у своїх маніфестах.

Цікавою з точки зору формального вираження є кінцівка твору, де автор максимально користується грою з шрифтами, яка позначає перетин подій двох сюжетних ліній. Це надає кращого розуміння передзаклучному діалогу, оскільки читач не плутає дві реальності, які сплутуються у свідомості головного героя, тобто автор певною мірою полегшує сприйняття тексту для читача:

- О САШКО САШКО ЩО ТИ РОБИШ СЕРЕД ЦИХ ПРОСТИТУТОК ХОДИМО ЗІ МНОЮ
САШКО МИ ВИЙДЕМО ЗА МІСТО Й ПОРИНЕМО В СТЕП ПАМ’ЯТАЄШ СТЕП
САШКО
- А деньгі у тібя єсть?
- ГРОШІ НЕ МАЮТЬ ЗНАЧЕННЯ САШКО ВАЖЛИВО ЩО Я ТЕБЕ НАРЕШТІ
ЗНАЙШОВ
- Не, без денег, друг, ні к какому Стьопе не поедем. [4].

Прикметним є те, що цей діалог розгортається у відверту сцену, яких у тексті достатньо. Еротизм – ще одна важлива ознака, притаманна творчості українських футуристів. У цій сцені еротизм додається до футуристичного вираження на рівні форми та знову ж таки монтажу двох різних сюжетних ліній, які перетинаються у свідомості головного героя, що плутає реальну дійсність із дійсністю сценарію, яка постає в його уяві. Отже, на прикладі однієї сцени маємо комплекс футуристичних впливів на текст:

- Я ХОЧУ ЛЮБИТИ ТЕБЕ ДОВГО ДОВГО Я ХОЧУ ЛЕЖАТИ В СТЕПУ НА КИЛИМІ
ТРАВ ЩО У ПЕЛЮСТКАХ ЗБЕРІГАЮТЬ КРОВ НАШИХ ВЕЛИКИХ ПРЕДКІВ НАШИХ
ГЕРОЇВ Я ХОЧУ ВПУСТИТИ СТЕП У СЕБЕ Я ХОЧУ ЩОБ ВІН УВІЙШОВ У МЕНЕ
І Я СТАВ ЙОГО ЧАСТИНОЮ

- Вабшето меня зовут Ігорь, но ти можеш називать меня как тебе хочетца, хоть Сашка, хоть Стьопа. Потрогай меня здесь, у-уу, ну как тебе? У, какіе у нас трусікі. Прівстань чуть-чуть.
- О! СТЕП КОТИТЬ ХВИЛЯМИ ТРАВИ ЗАГРАЄ З МОРЕМ, ЗБИТКУЄТЬСЯ – ГАЙДА ДОЖЕНИ – ХАПАЄ СОНЦЕ ПЛУТАЄ В ТЕНЕТАХ УСМІХАЄТЬСЯ КИДАЄ ЙОМУ НАЗАД ЙОГО ПРОМЕНИ ЗАСЛІПЛЮЄ СОНЦЕ ВІДБЛИСКОМ ТУТ ВІН ІЗ МОРЕМ В ЗМОВІ
- Я не целуюсь. Не больно?
- НІЧОГО НІЧОГО НАМ НЕ БОЛИТЬ А-А-А НАС НЕ МОЖНА ЗГАНЬБИТИ Х-Х-Х НІ ЗУЖИТИ НЕ МОЖНА ЗНИЩИТИ МИ Ж У ПАМ'ЯТІ СТЕПУ ПОРЯД ІЗ ЯКИМ ЛЮДСЬКА ПАМ'ЯТЬ НІЩО
- Ах-х-х, шас, шас, м-м-м [4].

Варто додати до перелічених рис ще й нехтування пунктуацією в окремих випадках, як, наприклад, у наведеному діалозі.

Кожна частина роману починається з епіграфа. Один із них подає відозву більшовиків літа 1919 року, що має характер заклику:

“Товарищи, образумьтесь! Мы несем вам истинный свет социализма! Покиньте пьяные банды, окончательно победите паразитов! Бросьте душителя народных масс, бывшего акцизного чиновника Григорьева! Он старается запоем и имеет дом в Елизаветграде!» [4].

У своїй літературно-критичній діяльності та художній творчості футуристи часто зверталися до використання закликів, саме тому однією з найпопулярніших жанрових форм у їхній, зокрема літературно-критичній діяльності, був маніфест, що містив у собі не тільки обґрунтування певних творчих засад мистецької платформи, але й заклик (заклики). Цитування відозви більшовиків – не єдиний приклад заклику в тексті роману. Коли йдеться про “переміщення” героя в його свідомості до подій, пов’язаних із постаттю Григор’єва, частотність закликів у тексті збільшується, що є логічним з точки зору фіксування конкретної дійсності. Наприклад, “Народ украинский! Бери власть в свои руки”, “Боритесь – поборете!”, “ДОСИТЬ КРОВІ”, “ЗАТУЛІТЬ ВУХА” [4] і т.д.

Ці приклади достатньо чітко показують, що автор “Танжера” не уник впливів футуризму, але до них хотілося б додати ще один цікавий приклад такого впливу. Роман “Танжер” та українських футуристів поєднує ще одна деталь. У тексті роману автор зацітовує мантру. Відомо, що Семенко, “перебуваючи у Владивостоці, також ознайомився з індійськими езотеричними текстами (...), природа переживається поетом на ґрунті буддійської концентрації й споглядання. Інокультурний досвід впливає на характер лірики Семенка” [2, с. 66]. А звертання до творчості Гео Шкурупія взагалі продемонструє нам вплив сходу на його творчість віршем “Мантри” зі збірки “Барабан” [5]. Ці ж інтертекстуальні зв’язки не полишили текст роману 2006 року, що також певним чином наближує “Танжер” до творчості українських футуристів.

Жодних сумнівів, роман Й. Козленка має не тільки такі риси, що демонструють вплив футуризму. Більш детальне дослідження тексту може відкрити й риси, притаманні іншим літературним течіям початку ХХ століття; вони насичують цей текст, надаючи йому кожна свого відтінку, що й робить твір цілісним, різноплановим і, як результат, цікавішим та естетично збагаченим. “Танжер” – приклад роману в сучасній українській літературі, який потребує детального аналізу та інтерпретації, оскільки приховує в собі множинність кодів та здатність до відкриття все нових й нових пластів, а, отже, безмежні можливості трактування, при цьому маючи цілком конкретну сюжетну конструкцію та чітко окреслене коло персонажів. Футуризм – тільки одна з тих барв, до яких звертається письменник, але, тим не менш, без неї не було б того “Танжера”, яким він є, як наслідок, – картина не була б настільки довершеною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азаров В. Иван Васильевич меняет профессию. Почему украинский киноархив теряет своего руководителя / [Электронный ресурс] / Влад Азаров // Вести. Репортер. – № 35 (53). – 10–16 октября 2014. – Режим доступа: <http://reporter.vesti-ukr.com/art/y2014/n35/9251-ivan-vasilevich-menjaet-professiju.html>
2. Біла А. Футуризм : наук. вид. / А. Біла. – К. : Темпора, 2010. – 248 с.
3. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В.І. Теремка. – К. : ВЦ “Академія”, 2006. – 752 с.
4. Козленко Й. Танжер / Й. Козленко / [Електронний ресурс] // Київська Русь. Одеса. Хвилі. – 2007. – № 11. – С. 9–125. – Режим доступу: <http://1576.ua/books/5522>
5. Шкурупій Г. Вибрані твори / Гео Шкурупій ; упор. Ольга Пуніна, Олег Соловей. – К. : Смолоскип, 2013. – 872 с.

REFERENCES

1. Azarov, V. (2014), “Ivan Vasilevich changes profession. Why does the Ukrainian Film Archive loses it’s mentor”, Vesti.Reporter, no. 35(53), available at: <http://reporter.vesti-ukr.com/art/y2014/n35/9251-ivan-vasilevich-menjaet-professiju.html> (access October 10, 2014)
2. Bila, A. (2010), Futurism [Futurism], Tempora, Kyiv, Ukraine.
3. Gromiak, R.T. and Kovaliv, U.I. and Teremko V.I. (2006), Literaturoznavchyi slovnyk-dovidnyk [Vocabulary-guide in literary studies], Academia, Kyiv, Ukraine.
4. Kozlenko, J. (2007), Tanzher [Tanzher], available at: <http://1576.ua/books/5522>
5. Skurupiy, G. (2013), Vybrani tvory [Selected works], Smoloskyp, Kyiv, Ukraine.

УДК 821.161.2:81'23

РОЛЬ Н. ЗБОРОВСЬКОЇ У СТАНОВЛЕННІ ПСИХОАНАЛІТИЧНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ

Томченко М.А., аспірант

Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
mimato@mail.ru

Стаття присвячена процесу становлення психоаналізу в українському літературознавстві, а також у ній простежено місце літературно-критичної творчості Н. Зборовської в психоаналітичному дискурсі. Розкриваються основні поняття та переваги психоаналізу як методології дослідження національної літератури.

Ключові слова: психоаналіз, психоісторія, психобіографія, національна література, деміургійна література.

РОЛЬ Н. ЗБОРОВСКОЙ В СТАНОВЛЕНИИ ПСИХОАНАЛИТИЧЕСКОЙ МЕТОДОЛОГИИ В УКРАИНСКОМ ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИИ

Томченко М.А.

Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина

Статья посвящена процессам становления психоанализа в украинском литературоведении, а также в ней прослеживается место литературно-критического творчества Н. Зборовской в психоаналитическом дискурсе. Раскрываются основные понятия и предпочтения психоанализа как методологии исследования национальной литературы.

Ключевые слова: психоанализ, психоистория, психобиография, национальная литература, демургическая литература.